

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(๑)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(๓)
กิตติกรรมประกาศ	(๕)
สารบัญ	(๖)
สารบัญแผนภูมิและตาราง	(๑๐)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(๑๑)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย	๓
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๓
๑.๕ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	๓
๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔
๑.๗ วิธีการดำเนินงานวิจัย	๑๑
๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๑๒
บทที่ ๒ หลักอุปายโกศลในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท	๑๓
๒.๑ ความหมายของอุปายโกศล	๑๓
๒.๑.๑ ความหมายของคำว่า “อุปาย”	๑๓
๒.๑.๑.๑ ความหมายตามรูปศัพท์	๑๓
๒.๑.๑.๒ ความหมายตามหลักภาษา	๑๔
๒.๑.๑.๓ ความหมายในทัศนะของนักวิชาการ	๑๕
๒.๑.๒ ความหมายของคำว่า “โกศล”	๑๗
๒.๑.๓ ไวยากรณ์ของอุปายโกศล	๑๘
๒.๑.๓.๑ โยนิโสมนสิการ	๑๘
๒.๑.๓.๒ อุปายมนสิการ	๑๙
๒.๑.๓.๓ ปถมนสิการ	๑๙

๒.๑.๓.๔ การณมนสิการ	๑๙
๒.๑.๓.๕ อุปาถมนสิการ	๑๙
๒.๑.๔ คำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “อุบายโกศล”	๑๙
๒.๑.๕ คำที่มีความหมายตรงข้ามกับคำว่า “อุบายโกศล”	๒๑
๒.๒ ที่มาของอุบายโกศล	๒๑
๒.๒.๑ ปัญหาหรือความทุกข์	๒๒
๒.๒.๒ กระบวนการคิดและตัดสินใจ	๒๔
๒.๒.๒.๑ โยนิโสมนสิการ	๒๔
๒.๒.๒.๒ เนกขัมมะหรือทุกขนิสสรณะ	๔๓
๒.๓ ลักษณะของการใช้อุบายโกศล	๔๖
๒.๓.๑ อุบายโกศลในระดับชาวบ้านหรือโลกียะ	๔๖
๒.๓.๒ อุบายโกศลในระดับพระอริยบุคคลหรือโลกุตตระ	๔๗
๒.๔ คุณสมบัติของผู้มีอุบายโกศล	๕๐
๒.๔.๑ คุณสมบัติภายใน	๕๑
๒.๔.๒ คุณสมบัติภายนอก	๕๕
๒.๕ สรุป	๕๗
บทที่ ๓ การใช้อุบายโกศลในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท	๕๗
๓.๑ ความจำเป็นของการใช้อุบายโกศลในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท	๕๙
๓.๑.๑ ผู้ฟังมีความแตกต่างกันทางด้านสติปัญญาและอัธยาศัย	๕๙
๓.๑.๒ สังคมมีความหลากหลายทางความเชื่อ	๖๑
๓.๒ องค์ประกอบของการใช้อุบายโกศล	๖๒
๓.๒.๑ การสำรวจความพร้อมในด้านต่างๆของการใช้อุบายโกศล	๖๓
๓.๒.๒ การเลือกวิธีการในการนำอุบายโกศลไปใช้	๖๕
๓.๒.๓ การคำนึงถึงผลที่จะเกิดจากการใช้อุบายโกศล	๖๖
๓.๒.๔ การลงมือปฏิบัติโดยการใช้อุบายโกศลตามที่ได้เลือกเอาไว้	๖๖
๓.๓ รูปแบบการใช้อุบายโกศลในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท	๖๗
๓.๓.๑ การใช้อุบายโกศลด้วยการยกอุปมาอุปมัย	๖๘
๓.๓.๒ การใช้อุบายโกศลด้วยการให้ความหมายของคำใหม่ในเชิงจริยธรรม	๗๑
๓.๓.๓ การใช้อุบายโกศลด้วยการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนธรรม	๗๔
๓.๓.๔ การใช้อุบายโกศลด้วยการร้อจหะ หรือการเลือกปฏิบัติรายบุคคล	๗๗

๓.๓.๕ การใช้อุปายโกศลด้วยการทำเป็นตัวอย่าง	๗๘
๓.๓.๖ การใช้อุปายโกศลด้วยการยืดหยุ่นในการใช้วิธีการ	๗๙
๓.๔ จุดมุ่งหมายของการใช้อุปายโกศลในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท	๘๐
๓.๔.๑ จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาชีวิตและสังคมของคณะสงฆ์	๘๑
๓.๔.๑.๑ จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาสังคมพระสงฆ์	๘๒
๓.๔.๑.๒ จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาชีวิตของพระสงฆ์	๘๔
๓.๔.๒ จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาชีวิตและสังคมของคฤหัสถ์	๘๘
๓.๔.๒.๑ จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาสังคมคฤหัสถ์	๘๙
๓.๔.๒.๒ จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาชีวิตคฤหัสถ์	๙๒
๓.๔.๓ จุดมุ่งหมายเพื่อการป้องกันการกล่าวโจมตีคำสอนและการชักจูง บุคคลนอกศาสนา	๙๕
๓.๕ สรุป	๙๗
บทที่ ๔ การประยุกต์ใช้อุปายโกศลของพระสงฆ์ไทย	๙๙
๔.๑ พัฒนาการในการประยุกต์ใช้อุปายโกศลของพระสงฆ์ไทย	๙๙
๔.๑.๑ บ่อเกิดแห่งอุปายโกศลของพระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ)	๑๐๑
๔.๑.๒ บ่อเกิดแห่งอุปายโกศลของพระราชธรรมนิเทศ (พระพยอม กัลยาโณ)	๑๐๔
๔.๒ รูปแบบการประยุกต์ใช้อุปายโกศลของพระสงฆ์ไทย	๑๐๖
๔.๒.๑ รูปแบบการประยุกต์ใช้อุปายโกศลของพระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ)	๑๐๗
๔.๒.๑.๑ การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง	๑๐๗
๔.๒.๑.๒ การใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนธรรม	๑๑๒
๔.๒.๑.๓ การใช้คำกลอน	๑๑๕
๔.๒.๒ รูปแบบการประยุกต์ใช้อุปายโกศลของพระราชธรรมนิเทศ (พระพยอม กัลยาโณ)	๑๑๙
๔.๒.๒.๑ การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง	๑๒๐
๔.๒.๒.๒ การใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนธรรม	๑๒๓
๔.๒.๒.๓ การใช้คำคม	๑๒๖
๔.๓ จุดมุ่งหมายการประยุกต์ใช้อุปายโกศลของพระสงฆ์ไทย	๑๒๘
๔.๓.๑ จุดมุ่งหมายของพระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ)	๑๒๙
๔.๓.๑.๑ จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาสังคมของพระสงฆ์	๑๒๙

๔.๓.๑.๒ จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาชีวิตของพระสงฆ์	๑๓๒
๔.๓.๑.๓ จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาสังคมของคฤหัสถ์	๑๓๖
๔.๓.๑.๔ จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาชีวิตของคฤหัสถ์	๑๔๐
๔.๓.๒ จุดมุ่งหมายของพระราชธรรมนิเทศ (พระพยอม กัลยาโณ)	๑๔๗
๔.๓.๒.๑ จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาสังคมของพระสงฆ์	๑๔๘
๔.๓.๒.๒ จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาชีวิตของพระสงฆ์	๑๕๐
๔.๓.๒.๓ จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาสังคมของคฤหัสถ์	๑๕๒
๔.๓.๒.๔ จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาชีวิตของคฤหัสถ์	๑๕๔
๔.๓.๓ ความแตกต่างในการประยุกต์ใช้อุปายโกศลของพระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) กับ พระราชธรรมนิเทศ (พระพยอม กัลยาโณ)	๑๕๙
๔.๓.๓.๑ ความแตกต่างในพัฒนาการหรือบ่อเกิดแห่งอุปายโกศล	๑๕๙
๔.๓.๓.๒ ความแตกต่างในรูปแบบของอุปายโกศล	๑๖๐
๔.๓.๓.๓ ความแตกต่างในจุดมุ่งหมายของการใช้อุปายโกศล	๑๖๒
๔.๔ สรุป	๑๖๓
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๑๖๖
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๖๖
๕.๑.๑ หลักอุปายโกศลในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท	๑๖๖
๕.๑.๒ การใช้อุปายโกศลในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท	๑๖๗
๕.๑.๓ การประยุกต์ใช้อุปายโกศลของพระสงฆ์ไทย	๑๖๗
๕.๒ ข้อเสนอแนะ	๑๖๙
๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	๑๖๙
๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยต่อไป	๑๖๙
บรรณานุกรม	๑๗๐
ประวัติผู้วิจัย	๑๗๘

สารบัญแผนภูมิและตาราง

เรื่อง	หน้า
แผนภูมิที่ ๒.๑ แสดงกระบวนการคิดแบบโยนิโสมนสิการ	๒๖
แผนภูมิที่ ๒.๒ แสดงวิธีการคิดแบบอริยสัจ ๔	๓๑
ตารางที่ ๒.๓ แสดงลักษณะของบุคคลที่เป็นกัลยาณมิตร	๔๐
แผนภูมิที่ ๒.๔ แสดงกระบวนการเกิดขึ้นของโยนิโสมนสิการ	๔๒
แผนภูมิที่ ๒.๕ แสดงถึงที่มาของอุปายโกศลในทางเนกขัมมะหรือทุกขนิสสรณะ	๔๕
แผนภูมิที่ ๒.๖ แสดงถึงกระบวนการเอาชนะกิเลสด้วยการใช้อุปายโกศล ในระดับของพระอริยบุคคล	๔๙
ตารางที่ ๒.๗ แสดงถึงลักษณะของผู้มีอุปายโกศลในการใช้คำพูดในการแก้ไขปัญหา	๕๖